

Tax Policy Journal

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 1, Volume 32

April 2016

การปรับอัตรา VAT ในไทย

1. ความเป็นมา

‘VAT’ ย่อมาจาก Value Added Tax หรือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม โดย VAT นั้น เป็นภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิตสินค้า หรือบริการ และการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ชนิดต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่เก็บจากลูกค้า แล้วนำภาษีมูลค่าเพิ่มไปชำระให้แก่รัฐบาล ‘มูลค่าเพิ่ม’ หมายถึง มูลค่าของส่วนที่เพิ่มในแต่ละขั้นตอนการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือค่าของผลต่างระหว่างราคาของสินค้าหรือบริการที่ผลิตหรือจำหน่ายกับราคาของสินค้าหรือบริการที่ซื้อมาเพื่อใช้ในการผลิต หรือการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ

ตามมาตรา 80 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 แต่เนื่องจากได้มีการออกพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 236) พ.ศ. 2534 กำหนดให้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มและคงจัดเก็บในอัตราร้อยละ 6.3 และเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแทนราชการส่วนท้องถิ่น ในอัตราร้อยละ 0.7 ของอัตราภาษีที่จัดเก็บ ดังนั้น กรมสรรพากรจึงจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้นร้อยละ 7.0 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นมา และได้ออกพระราชกฤษฎีกา ขยายระยะเวลาลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

Inside This Issue

••

World Taxation in Brief

การปรับอัตรา VAT นำไทย

History of Thai Taxation

อากรนาเกลือ

โดย นางสาวอารญา ศรีสมบัติ

นักศึกษาฝึกงาน

สำนักนโยบายภาษี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

*ผู้เขียนขอขอบคุณ

นางสาวสุมาลี สติตชัยเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

สำหรับข้อเสนอแนะ

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยได้มีการปรับเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เมื่อวันที่ 16 ส.ค. พ.ศ. 2540 ถึง 31 มี.ค. พ.ศ. 2542 เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและได้ขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จึงต้องปฏิบัติตามข้อเสนอของ IMF ในการรัดเข็มขัดและรักษาวินัยทางการเงิน

2. ถอดบทเรียนจากประเทศญี่ปุ่น

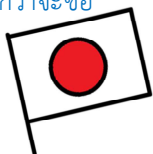
สาเหตุสำคัญของการปรับขึ้นอัตราภาษีการบริโภค หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ของประเทศญี่ปุ่นจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 8 ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 นั้น ได้แก่

1. สถานการณ์ขาดดุลงบประมาณที่มีมายาวนานตั้งแต่ปี 2534 ทำให้ปัจจุบันมีหนี้สาธารณะสูงถึง 957 ล้านเยน (ประมาณ 361 ล้านล้านบาท) หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 230 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ญี่ปุ่น

2. ญี่ปุ่นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ทำให้รัฐบาลต้องรับภาระในการใช้จ่ายดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น

3. ญี่ปุ่นมีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในระดับต่ำ

โดยผลกระทบการขึ้นอัตรา VAT ในเดือนเมษายน 2557 จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 8 นั้นส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายของประชาชน คือ **การเร่งบริโภค** โดยการที่ประชาชนรีบจับจ่ายสินค้า กักตุนสินค้า ก่อนที่จะปรับขึ้น VAT รวมถึงการชะลอการซื้อสินค้าในช่วงแรกของการปรับขึ้น VAT ไปจนกว่าจะซื้อสินค้าอีกครั้งเมื่อจำเป็น

โยชิฮิโกะ โนดะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น
ผู้เสนอแผนปรับขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

ทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดความผันผวนของเศรษฐกิจด้านอุปสงค์ของประเทศในระยะสั้น

ส่วนผลกระทบหลังจากการปรับขึ้น VAT ทำให้การบริโภคของภาคเอกชนในช่วง 3 ไตรมาสหลัง ของ พ.ศ. 2557 มีแนวโน้มหดตัวลง โดยหดตัวที่ร้อยละ 2.9, 3.0 และ 2.4 ต่อปีตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นการลดลงของการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นและนักเศรษฐศาสตร์ญี่ปุ่น คาดการณ์ว่าการบริโภคจะได้รับผลกระทบเชิงลบเพียงระยะสั้นเท่านั้น

นอกจากนี้ การขึ้น VAT ของญี่ปุ่น ยังส่งผลให้ระดับราคาของสินค้าสูงขึ้นประมาณร้อยละ 2.4 ทั้งนี้ ผลของการปรับขึ้นอัตรา VAT ของญี่ปุ่นในอัตราร้อยละ 8 ทำให้แผนการปรับขึ้น VAT เป็นร้อยละ 10 เลื่อนออกไปเป็น พ.ศ. 2560 แทน

3. แนวทางการขึ้น VAT ของไทย

ประเทศไทยเองก็กำลังประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับญี่ปุ่น คือ มีการขาดดุลงบประมาณมาเป็นระยะเวลานาน และกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมถึงปัจจัยด้านรายจ่ายลงทุนที่ภาครัฐต้องลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น การเพิ่มรายได้ของรัฐบาลจึงมีความจำเป็น ซึ่งอัตรา VAT ของไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ และเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่ดีของประเทศไทย โดยการศึกษาของ IMF พบว่าระบบ VAT ของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และเป็นภาษีที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้กับรัฐ ดังนั้น จึงเห็นว่าประเทศไทยสามารถปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มได้อีก เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นอัตรา VAT อาจจะต้องพิจารณาว่าควรทยอยปรับขึ้นในอัตราร้อยละ 1 หรือ ปรับขึ้นครั้งเดียวเป็นร้อยละ 10 ทั้งนี้ การปรับขึ้น VAT จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้บริโภคและระบบเศรษฐกิจโดยรวมให้น้อยที่สุด ✕

ย้อนอดีตภาษีไทย

อากรนาเกลือ

เรียบเรียงโดยอารญา ศรีสมบัติ

จาก รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. 2528. ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย: คลังข้อมูลและบทสำรวจทางวิชาการ.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 95, 110-111.

อากรชนิดนี้เป็นการเรียกเก็บจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นบนที่ดินของรัฐ อากรชนิดนี้น่าจะมีการเก็บมาสมัยโบราณ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ปรากฏอยู่ในประกาศของรัฐบาลให้มีการจัดเก็บอากรนาเกลือ ในพิกัดอัตราไร่ละสลึงเพื่อ (37 สตางค์ครึ่ง)

การจัดเก็บอากรชนิดนี้รัฐได้ตั้งพิกัดอัตราไว้แล้วให้เอกชนมาทำการประมูลรับผูกขาดจัดเก็บภาษีให้รัฐ ดังนั้น อากรนาเกลือจึงเป็นอากรผูกขาดสังกัดกรมท่าซ้าย

ต่อมาเมื่อรัฐบาลประกาศพระราชบัญญัติพระธรรมนูญหน้าที่ราชการกระทรวงพระคลัง ร.ศ. 109 แล้ว อากรนาเกลืออยู่ในหน้าที่ของกรมอากรที่ดิน และยังคงเป็นภาษีผูกขาด ในปี พ.ศ. 2447 จึงได้อโอนอากรนาเกลือมาสังกัดกรมสรรพากรใน โดยรัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะการเก็บค่านาเกลือ ร.ศ. 123 เป็นการยกเลิกระบบผูกขาด เปลี่ยนมาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเก็บเอง อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลประกาศยกเลิกอากรนาเกลือตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสมพัตร พ.ศ. 2475